

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ФОКУСІ ДІАЛОГУ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

У процесі міжкультурної комунікації цінності спрацьовують як моральний імператив, відіграючи важливу роль і уможливаючи її повноцінність. В філософському дискурсі зазвичай анонсується така система європейських цінностей: повага до людської гідності, фундаментальні права, свобода, демократія, рівність усіх членів суспільства, верховенство закону, плюралізм думок, рівні гендерні права тощо. В той же час існує і інший набір цінностей, які запропонували автори монографії «Культурні цінності Європи»: «внутрішній світ», «глибока повага до звичайного життя», «самоздійснення», «свобода», «прийнятна відмінність» і «практичний раціоналізм панування над світом», що зародилися на певних етапах європейської історії [1]. Система українських культурних цінностей змінювалася залежно від історичного та соціокультурного контексту. Так, ціннісна палітра перших років незалежності включала три складові: національна держава, релігія, українська мова. У монографії «Геополітична суб'єктність України в контексті глобальних викликів» Н. Турпак виокремлює наступні: «прагнення до Ладу», «сердечність та душевність», «волелюбність (прагнення до свободи)», «відчуття особливого зв'язку з довкіллям (антеїзм)», «відчуття співпричетності до справ інших людей (солідарність)», «здатність до подолання геополітичних травм (резильєнтність)» [2].

Якщо впорядкувати їх за ціннісними системами, то з'ясується, що в обох випадках присутні кореляції. Виділені незалежно один від одного німецькими та українськими філософами цінності перегукуються між собою.

Відповідність українських та європейських цінностей

Ціннісна система	Європейські цінності	Українські цінності
Смисложиттєва	«свобода», «практичний раціоналізм панування над світом»	«прагнення до Ладу», «сердечність та душевність», «волелюбність (прагнення до свободи)»
Вітальна	«глибока повага до звичайного життя»	«відчуття особливого зв'язку з довкіллям (антеїзм)»
Інтеракційна	«внутрішній світ» «прийнятна відмінність»	«відчуття співпричетності до справ інших людей (солідарність)»
Соціалізаційна	«самоздійснення»	«здатність до подолання геополітичних травм (резильєнтність)»

Здавалося б, наявність в загальноєвропейському та в українському гуманітарному просторі аналогічних цінностей, що сформувалися протягом століть, надає можливість зробити висновок про «європейськість» українців. Втім, тут ще не йдеться про діалог. Останній передбачає не просто механічне співставлення, а взаємопроникнення, взаємозбагачення цінностей, що досягається в міжкультурній комунікації. На думку Г. О. Кіслої міжкультурна комунікація містить в собі: «1. Взаємодію, тобто спільне творення розмови, спільну креативну дію, створення нового інтелектуального чи матеріального продукту. 2. Обмін інформацією, соціально-культурним досвідом, досвідом комунікацій також» [3, С. 369]. У такому аспекті культурна різноманітність впливає на зміст комунікацій, уможливаючи креативне користування досягненнями іншої культури, діалог культур,

підживлюючи зацікавленість до Іншого. Базовою основою комунікацій можна вважати солідарність між суб'єктами комунікації. Саме ця цінність є однією із базових цінностей і європейського союзу, і України.

Ще одним підґрунтям міжкультурної комунікації є толерантність. Вона постає у традиційному її розумінні як терпимість, як поведінковий імператив – «не нав'язувати» власної унікальності, як змістовне взаємодоповнення, як множинність у різноманітті. Міжкультурна комунікація як двосторонній процес передбачає наявність толерантного ставлення і прагнення до взаєморозуміння всіх учасників міжкультурного спілкування. Осмислюючи роль і значення міжкультурної комунікації при вирішенні конфліктних ситуацій, слід визнати той факт, що науковці значно перебільшують її можливості. Цю ситуацію слід описати філософськими категоріями «чинного і належного», де настанови міжкультурної комунікації виступають в якості категоричного імперативу, як фактору належного. Якби міжкультурна комунікація була «панацеєю від усіх бід», то певно, людство проживало б щасливе життя. Послугуючись сучасним трагічним досвідом України, слід зазначити, що з державами треба комунікувати однаковою мовою: або мовою діалогу, якщо такий можливий, або мовою зброї, якщо іншого вибору немає.

Аналізуючи процесуальність міжкультурної комунікації, слід зазначити, що вона виступає засобом передачі інформації про системи цінностей. Цінності є смисловим вузлом взаємодії суспільства і індивіда. Особливості європейської цивілізації проявляються в створеній системі цінностей, які пройшли складний шлях трансформації і сьогодні домінують в цивілізованому світі. Міжкультурна комунікація реалізується на рівні індивідуальних і суспільних цінностей, які перетинаються між собою і створюють ціннісно-смисловий комплекс. Спорідненість цінностей України та Європи вказує на спорідненість ідеалів, культур, які роблять Україну невід'ємною частиною європейського товариства.

Література

1. Культурні цінності Європи (2014). За ред. Ганса Йоаса і Клауса Вігандта. Пер. з нім. Київ: Дух і Літера. 552.

2. Геополітична суб'єктність України в контексті глобальних викликів: монографія (2024). Грабовська І., Грабовський С., Додонов Р., Кагамлик С. та ін. Київ: НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка. 330.

3. Кісла Г. О. (2022). Міжкультурна комунікація як об'єкт наукового дискурсу. *Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 25-26 листопада 2022 р., м. Одеса*. Ч. 1. Львів-Торунь: Liha-Pres, 384.



**Ministry of Education
and Science of Ukraine**



**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**



**Faculty of Humanities
and Pedagogy**



**Дипломатична
академія
України**



**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE**

Faculty of Humanities and Pedagogy

Department of Philosophy and International Communication

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025